Kazalište.hr

Lutke koje otkucavaju život

59. Međunarodni festival kazališta lutaka – PIF, 11. – 17.9.2026., Lutkovno gledališče Maribor, Cankarjev dom: Silvan Omerzu, *Cankar*, red. Silvan Omerzu; izvedba u Zagrebačkom kazalištu lutaka u Zagrebu

Četvrta predstava za odrasle koju sam gledala na ovogodišnjemu PIF-u ozbiljno i profesionalno tematizira život i opus slovenskoga književnika Ivana Cankara (Vrhnika, 10. svibnja 1876. – Ljubljana, 11. prosinca 1918.) postavljajući scenografiju (vizualno oblikovanje, suautorstvo, režija: Silvan Omerzu) koja je kreirana u obliku šest srednjovjekovnih mansiona koji se otvaraju i zatvaraju, animiraju i unutar kojih su lutke ili se pokreću mehanizmi koji sugeriraju odbrojavanje sati i dana i dolazak smrti, referirajući se na Cankarov opus i njegov stil u kojemu se kreće od neoromantičnog do naturalističnog. Cankar je smješten lijevo od hiperboliziranoga lutkarskoga kazališta, metonimije života i smrti, crkve i politike, društva i cirkusa kao vrlo mala figura koja pisma piše perom, uz vrlo vještu animaciju lutkara. Vrata se crkve, dvorca smrti i politike otvaraju i na scenu u nekim segmentima predstave izlaze kubusi na kojima je konstrukcija političke vlasti, velika stolna lutka širokih usta koju nekoliko lutkara pokreće, a asocirala me na divne Bourekove lutke koje su imale velika usta i velike nosove i nevjerojatan karakter, kao i na sve izvrsne predstave koje smo gledali. Kroz velika vrata izlazi i stol za završni govor smrti i izvrsnu i potresnu pjesmu lutke-glumice.

Najdojmljivije je u predstavi umiranje vojnika nizašto. S obje su strane pozornice postavljeni dugi stolovi na rub kojih u velikome broju, umijećem spretnih i preciznih lutkara, s jedne i druge strane naizmjenično dolaze jedan po jedan vojnici koje nepoznat netko ubija i oni padaju slažući se jedan preko drugoga na bizarnu nadrealističku hrpu tijela koja je pravo umjetničko djelo, skulptura smrti, funebralna konstrukcija umrlih tijela lutaka, asocijativno povezana uz nekoliko poznatih skulptura i slika iz likovne umjetnosti – od Michelangela i Meštrovića do danas, a moram napomenuti i da mi je AI/UI izdvojila dugi niz vrlo sličnih skulptura i slika kad sam joj pokazala svoju fotografiju snimljenu nakon predstave. Kazališnu je skulpturu na kraju izvedbe, nakon pljeska, jedna gledateljica grubo uništila uzevši bez pitanja gornju lutku kako bi se s njom, u poplavi selfija i guranja u prvi plan, fotografirala i onda je samo bacila na hrpu. Tom se idejom, ali i pokretom i gestom svedohvatljivosti u sekundi gotovo narušilo kazalište koje je umjetnost trenutka, njegova visoka estetska dimenzija i uplelo se u iluziju strano tijelo koje ne razumije kazalište i njegovu uzvišenost i preciznost. Pokrenula je *gledateljica* i mehanizam otkucavanja sata; sva sreća što ostale lutke više nisu bile na pozornici, tko zna što bi im se dogodilo.

Slovenski autorski tim problematizira svojom predstavom Ivana Cankara koji se u književnosti javio pjesničkom zbirkom *Erotika* 1899., koja je naljutila konzervativne krugove do te mjere da je ljubljanski biskup Anton Bonaventura Jeglič otkupio cijelu zbirku i dao je spaliti. U predstavi je taj dio uprizoren u sredini predstave, u sredini scenografije, ironično, naglašeno, animacijom dviju muških i jedne ženske lutke, javanskih lutaka, satiričnim lutkarskim kazalištem. Nekima su u vrijeme nastanka bile problematične i Cankarove političke ideje, tako da predstava tematizira i njegove socijaldemokratske političke ideje koje se zrcale u svim njegovim djelima, uz psihološku i sociološku analizu svih slojeva slovenskog društva – od seljaka do inteligencije. Kombinacijom različitih lutkarskih tehnika, njihovom simbolikom, mijenjanjem perspektiva, veličinom i pozicijom lutaka, komentarima glumaca (uz malo nespretnosti u govorenju i prepletanja teksta) sugerira se i raznovrsnost Cankarova opusa, iako je predstava malo preduga i u dijelovima usporena, ali razlog je i zvučna matrica koja sugerira tempo igre. Posebno je impresivno pokretanje konja pri kraju predstave koji je na vrhu piramide i koji s visoke pozicije motri svijet i otkucava sate.

„Predstava je slojevit i vizualno bogat lutkarski portret jednog od najvažnijih slovenskih književnika. Polazeći od Cankarova iznimno bogatog opusa, koji obuhvaća pripovijetke, drame, romane i pisma, u predstavi se istražuju središnje teme njegova stvaralaštva: čežnja, krivnja, društvena nejednakost, erotika, vjera, rat i smrt.“

Zanimljivo je spomenuti: Kazalište lutaka Maribor, osnovano 1974. godine, koje ima dva izvedbena prostora i lutkarski muzej, svake godine organizira i međunarodni lutkarski festival Poletni lutkovni pristan, a svake druge godine Bijenale slovenskih lutkarskih umjetnika.

Ako otputujete u Maribor, potražite kazalište i pogledajte ovu predstavu posvećenu Ivanu Cankaru, nastalu 150 godina nakon njegova rođenja.

© Vesna M. Muhoberac, KAZALIŠTE.hr, 19. listopada 2026.

Autorski tim:

Autori: Ivan Cankar, Silvan Omerzu
Redatelj: Silvan Omerzu
Vizualno oblikovanje: Silvan Omerzu
Glazba: Vasko Atanasovski
Oblikovanje svjetla: Gregor Dvornik
Oblikovanje zvuka: Aljaž Fredi Novak, Tadej Špindler
Tehnologija lutaka: Silvan Omerzu, Žiga Lebar
Fotografije: Boštjan Lah

Glumci/lutkari: Barbara Jamšek, Miha Bezeljak, Uroš Kaurin, Gregor Prah